

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการเงินและบัญชีของ
กระทรวงการต่างประเทศ : กรณีศึกษาการเงินและบัญชี
ของหน่วยงานในต่างประเทศ

จัดทำโดย นางอมรพรรณ นิลวงษ์
รหัส 8014

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ปี 2559
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการเงินและบัญชีของ
กระทรวงการต่างประเทศ : กรณีศึกษาการเงินและบัญชี
ของหน่วยงานในต่างประเทศ

จัดทำโดย นางอมรพรรณ นิลวงษ์
รหัส 8014

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ปี 2559
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....
(เอกอัครราชทูต ดร. จริยวัฒน์ สันตะบุตร)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(เอกอัครราชทูต เพ็ญศักดิ์ ชลาวัณย์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 กระทรวงการต่างประเทศได้เริ่มปฏิบัติงานด้านการเงินการคลัง ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System : GFMS) ซึ่งเป็นระบบบัญชีแบบเกณฑ์คงค้าง ในขณะที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงฯ ที่อยู่ในต่างประเทศยังคงบันทึกบัญชีแบบเกณฑ์เงินสด ดังนั้น เพื่อให้ระบบบัญชีและข้อมูลด้านการเงินเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กรมบัญชีกลางจึงกำหนดแนวปฏิบัติด้านการเงินและบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ (เกณฑ์คงค้าง) และพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ โดยกระทรวงฯ ได้จัดการฝึกอบรมและให้หน่วยงานในต่างประเทศทยอยนำไปทดลองใช้ตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2554

การปรับเปลี่ยนระบบบัญชีดังกล่าวส่งผลให้การบันทึกบัญชีและจัดทำงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศหลายแห่งไม่ถูกต้องและไม่เป็นปัจจุบันตลอดมา ซึ่งทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลทางการเงินมาใช้ในการบริหารภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และผู้ตรวจสอบภายนอกไม่สามารถตรวจสอบและเปรียบเทียบงบการเงินของกระทรวงฯ และของหน่วยงานในต่างประเทศในช่วงเวลาเดียวกันได้

ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ขณะนี้มีหน่วยงานที่จัดส่งงบเดือนล่าช้าคิดเป็นร้อยละ 59 และชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่อาจนำไปสู่ปัญหาการจัดทำบัญชีและงบเดือนดังกล่าว ได้แก่ (1) บุคลากรที่เป็นเจ้าหน้าที่คลังในต่างประเทศไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (2) โปรแกรมระบบบัญชีที่ใช้ไม่เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะงานในต่างประเทศ และ (3) การกำกับดูแลงานงบเดือนที่ไม่เหมาะสมเพียงพอ

ดังนั้น กระทรวงการต่างประเทศจึงอาจต้องพิจารณากำหนดหรือปรับปรุงแนวทางที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยดังกล่าว ดังนี้

1. การรับสมัครเจ้าพนักงานธุรการควรกำหนดให้มีคุณสมบัติด้านบัญชีการเงินหรือสาขาใกล้เคียงเป็นอย่างน้อย เพื่อให้มีความรู้และสามารถปฏิบัติงานด้านบัญชีการเงินได้
2. การฝึกอบรมเพื่อสรรหาเจ้าหน้าที่คลังประจำการในต่างประเทศ ควรให้มีการฝึกปฏิบัติจริงและการทดสอบที่เข้มงวด เพื่อให้ได้ผู้ที่เหมาะสมและมีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริง พร้อมทั้งมีการประเมินผลก่อนและหลังการอบรม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรต่อไป
3. ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่คลังพัฒนาความรู้และทักษะในการทำงานได้ด้วยตนเอง เพื่อให้เท่าทันกับองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา เช่น รูปแบบของ e-Learning
4. พัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีเกณฑ์คงค้างให้ตอบสนองความต้องการใช้งานอย่างครบถ้วน และให้เป็นระบบที่ใช้งานง่ายและสะดวกสำหรับงานในต่างประเทศ พร้อมทั้งจัดให้มีทีมงานให้คำปรึกษาทางสื่อสารออนไลน์ที่เป็นระบบชัดเจน อย่างไรก็ตาม การนำโปรแกรมระบบไปใช้ควรที่จะมีการทดสอบและ/หรือทดลองนำร่องและประเมินผลสำเร็จตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างรอบคอบ เพื่อพัฒนาระบบให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริงก่อนที่จะนำไปใช้อย่างแพร่หลายต่อไป

5. มาตรการการกำกับดูแลและการรายงานผลเกี่ยวกับปัญหาการจัดทำงบเดือนของ ส่วนกลางที่เป็นมาตรฐานชัดเจนและสม่ำเสมอ อาทิ การรายงานผลการจัดส่งงบเดือน การรายงานผล การตรวจสอบความถูกต้องของบัญชีและงบเดือน เพื่อให้กระทรวงฯ รับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและ แก้ไขได้ทันการ

6. มาตรการการกำกับดูแลการจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศที่ ชัดเจนและสม่ำเสมอ อาทิ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การมอบหมายงานที่เหมาะสม และการ ประชุมเพื่อหารือและติดตามผล เพื่อให้ผู้บริหารของหน่วยงานรับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและแก้ไขได้ ทันการ

ทั้งนี้ ผู้เขียนเห็นว่า การดำเนินการตามแนวทางดังกล่าวข้างต้นจะช่วยลดปัญหาการจัดทำ บัญชีและงบเดือนที่ล่าช้าและไม่เป็นปัจจุบันได้ เจ้าหน้าที่คลังมีความมั่นใจและสามารถปฏิบัติงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้การกำกับดูแลและการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมเพียงพอ ส่วนกลางและ หน่วยงานมีความมั่นใจที่จะนำข้อมูลการเงินไปใช้ในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ องค์กรมากยิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารการเงินและบัญชีของกระทรวงการ ต่างประเทศในภาพรวม

กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารการเงิน และบัญชีของกระทรวงการต่างประเทศ : กรณีศึกษาการเงินและบัญชีของหน่วยงานในต่างประเทศ ในครั้งนี้ ผู้จัดทำรายงานการศึกษาขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ เอกอัครราชทูต ดร. จริย์วัฒน์ สันตะบุตร เอกอัครราชทูต เพ็ญศักดิ์ ชลารักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรทัย ก๊กผล ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำอันมีคุณค่าและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดทำรายงานการศึกษา

นอกจากนี้ ผู้จัดทำรายงานการศึกษาขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารของหน่วยงานในต่างประเทศที่ได้กรุณาให้สัมภาษณ์ พร้อมให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำรายงาน ได้แก่ คุณเจษฎา ขวาลภาคย์ ออท. ณ กรุงบัวโนสไอเรส คุณจุมพล มนัสช่วง ออท. ณ กรุงเอเธนส์ คุณรัศมี จิตต์ธรรม ออท. ณ กรุงเตหะราน คุณนพพร อัจฉริยวิเศษ ออท. ณ กรุงโคลัมโบ คุณรัชชานันท์ ธนานันท์ ออท. ณ กรุงเฮลซิงกิ และคุณฐานิสร์ ณ สงขลา กสญ. ณ เมืองเจดดาห์ และขอขอบพระคุณคุณวัชรา มณีปกรณ์ และบุคลากรของกลุ่มตรวจสอบภายในที่กรุณาให้สัมภาษณ์และให้ข้อมูลประกอบการศึกษาวิเคราะห์ที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้

ขอขอบพระคุณท่านพิริยะ เข้มพล รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ และท่านนิพนธ์ เพ็ชรพรประภาส ผู้อำนวยการสำนักบริหารการคลัง ที่กรุณาให้โอกาสผู้จัดทำรายงานฯ เข้าร่วมอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 ประจำปี 2559 รวมทั้งขอขอบคุณข้าราชการและเจ้าหน้าที่ทุกท่านใน ส่วนบัญชี สำนักบริหารการคลัง ที่ได้ช่วยปฏิบัติการกิจของหน่วยงานให้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ตลอดช่วงระยะเวลาที่ผู้จัดทำรายงานฯ เข้ารับการฝึกอบรม

ขอขอบคุณท่านผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกท่านของสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์-วโรปการที่ได้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้าอบรมเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในการจัดเตรียมสถานที่สำหรับการทำรายงานการศึกษา และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่คลังของกระทรวงการต่างประเทศที่กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำรายงาน การศึกษานี้

ขอเรียนว่า ประโยชน์ใด ๆ ที่ปรากฏในรายงานการศึกษานี้ ล้วนมาจากข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง 3 ท่าน ผู้บริหาร และผู้รู้ทุกท่านดังรายนามที่กล่าวไว้ข้างต้น สำหรับข้อบกพร่องใดที่ปรากฏในรายงานการศึกษานี้ ผู้จัดทำรายงานการศึกษาขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

อมรพรรณ นิลวงษ์

สิงหาคม 2559

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญแผนภูมิ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตการศึกษาและระเบียบวิธีการศึกษา	4
1.4 ประโยชน์ของการศึกษา	5
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการเงินและบัญชี	6
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
2.3 สรุปกรอบแนวคิด	7
บทที่ 3 ผลการศึกษา	8
3.1 การสำรวจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะปัจจุบันของการจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ	8
3.2 การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ	9
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	17
4.1 สรุปผลการศึกษา	17
4.2 ข้อเสนอแนะ	19
บรรณานุกรม	21
ภาคผนวก	22
ก ตารางแสดงสถานะการจัดส่งงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ	23
ข แบบสอบถาม	26
ประวัติผู้เขียน	29

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 1	สถานะการจัดส่งงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ ณ 16 มิถุนายน 2559	8
แผนภูมิที่ 2	ข้อมูลทางประชากร : เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม	10
แผนภูมิที่ 3	ข้อมูลทางประชากร : อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม	10
แผนภูมิที่ 4	ข้อมูลทางประชากร : คุณวุฒิด้านบัญชีของผู้ตอบแบบสอบถาม	11
แผนภูมิที่ 5	ข้อมูลทางประชากร : สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม	11
แผนภูมิที่ 6	ข้อมูลทางประชากร : ระบบบัญชีที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยใช้	12

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เดิมระบบบัญชีที่ส่วนราชการใช้ในการบันทึกควบคุมและรายงานการใช้จ่ายเงินเป็นระบบที่เน้นควบคุมการรับจ่ายเงินให้ถูกต้องเป็นไปตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง การบันทึกรายการบัญชีจึงใช้เกณฑ์เงินสดมาโดยตลอด จนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2546 รัฐบาลมีนโยบายปฏิรูประบบราชการโดยจัดทำแผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ ซึ่งรวมถึง แผนการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานและผลลัพธ์ โดยมุ่งเน้นการทำงานที่ให้ความสำคัญกับผลผลิต ผลลัพธ์ ความคุ้มค่า การใช้จ่ายเงิน แทนการควบคุมการรับจ่ายเงิน ส่วนราชการจึงจำเป็นต้องมีข้อมูลที่เอื้อต่อการคำนวณต้นทุนผลผลิต ซึ่งการบัญชีตามเกณฑ์เงินสดไม่สามารถให้ข้อมูลต้นทุนที่แท้จริงของการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสมเพียงพอ แต่การบัญชีตามเกณฑ์คงค้างจะช่วยวางกรอบในการผลิตข้อมูลทางการเงินเพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลการบริหารจัดการสินทรัพย์ ต้นทุนผลผลิตและบริการได้ ประกอบกับในขณะนั้น กรมบัญชีกลางมีแผนที่จะปฏิรูประบบบัญชีภาครัฐ จึงกำหนดเป้าหมายเป็นการเปลี่ยนหลักการบัญชีของหน่วยงานภาครัฐจากเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้าง พร้อมทั้งจัดทำคู่มือแนวทางการปรับเปลี่ยนระบบบัญชีส่วนราชการจากเกณฑ์เงินสดเข้าสู่เกณฑ์คงค้าง

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 รัฐบาลได้กำหนดให้หน่วยงานภาครัฐทุกแห่งปฏิบัติงานด้านการเงินการคลังด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (Government Fiscal Management Information System : GFMS) ซึ่งเป็นระบบบัญชีแบบเกณฑ์คงค้าง โดยได้นำระบบเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ โดยจัดให้มีระบบบัญชีที่สะท้อนให้เห็นถึงผลการดำเนินงานและการใช้ทรัพยากรที่สอดคล้องกับความเป็นจริง พร้อมทั้งจัดทำระบบเบิกจ่ายใหม่โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเชื่อมโยงกับระบบที่สำคัญ 5 ระบบ ได้แก่ ระบบงบประมาณ ระบบจัดซื้อจัดจ้าง ระบบการเงินและบัญชี ระบบบริหารทรัพยากรบุคคล และระบบบัญชีต้นทุน เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปบริหารจัดการงานด้านการเงินการคลังแบบบูรณาการและใช้เป็นแนวทางการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงบประมาณที่ได้รับจัดสรรในแต่ละปี

อนึ่ง ข้อมูลทางการเงินของหน่วยงานภาครัฐจะสามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจได้ขึ้นอยู่กับความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลทางบัญชีที่เป็นรูปแบบเดียวกันของทุกหน่วยงานในสังกัดด้วย กรณีกระทรวงการต่างประเทศที่มีลักษณะพิเศษจากส่วนราชการทั่วไป โดยมีสำนักงานในสังกัดที่ตั้งอยู่ที่ต่างประเทศ แต่บันทึกและควบคุมข้อมูลทางการเงินในรูปแบบของทะเบียนและส่งรายงานในรูปแบบงบเดือน (เกณฑ์เงินสด) หน่วยงานต้นสังกัดจึงไม่สามารถนำข้อมูลในรายงานดังกล่าวมาใช้เพื่อบริหารได้

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 กระทรวงการต่างประเทศโดยสำนักบริหารการคลัง ภายใต้สำนักงานปลัดกระทรวงเป็นหน่วยงานนำร่องที่ปฏิบัติงานในระบบ GFMS ผ่านเครื่อง Terminal ของกรมบัญชีกลางจำนวน 7 เครื่อง โดยเป็นหน่วยเบิกจ่ายแบบรวมศูนย์เพียงแห่งเดียวที่ทำหน้าที่แทนทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวง เนื่องจากข้อจำกัดของระบบ GFMS ที่ไม่ครอบคลุมถึงการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงฯ ที่อยู่ในต่างประเทศ นอกจากนี้ผู้ปฏิบัติงานในระบบ GFMS จำเป็นต้องมีความรู้ด้านระบบและบัญชีการเงิน ต้องมีการกำกับดูแลและควบคุมภายในทุกขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการตรวจสอบความถูกต้องของรายการก่อนและหลังผู้มีอำนาจทำการอนุมัติในระบบทุกรายการ เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการส่งข้อมูลไปยังกรมบัญชีกลาง เพราะระบบ GFMS ทำงานรวดเร็วและข้อมูลจะเชื่อมโยงกับหลายระบบ รวมทั้งเชื่อมโยงกับธนาคารกรุงไทยที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางการรับจ่ายเงินด้วย

ในขณะที่โครงสร้างองค์กรของกรม/สำนักอื่นภายในกระทรวงและสำนักงานในต่างประเทศไม่มีหน่วยงานที่มีลักษณะเหมือนสำนักบริหารการคลังร่วมอยู่ด้วย กระทรวงการต่างประเทศและกรมบัญชีกลางจึงเห็นพ้องกันว่า หน่วยงานในสังกัดดังกล่าวไม่อยู่ในฐานะที่จะเป็นหน่วยเบิกจ่ายที่ปฏิบัติงานในระบบ GFMS เพราะไม่มีโครงสร้างการกำกับดูแลด้านการเงินที่เหมาะสมเพียงพอ ไม่มีผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ด้านระบบ GFMS ทั้งยังมีการสับเปลี่ยนโยกย้ายเจ้าหน้าที่เป็นประจำ โดยเฉพาะหน่วยงานในสังกัดต่างประเทศที่มีมากกว่า 90 แห่ง ซึ่งอาจมีข้อจำกัดและอุปสรรคด้านระบบเทคโนโลยีของแต่ละประเทศที่แตกต่างกันในการนำระบบ GFMS ไปใช้อีกด้วย

นอกจากนี้ การที่จะนำข้อมูลการเงินของหน่วยงานในต่างประเทศมาบันทึกในระบบ GFMS ที่กระทรวงฯ ได้นั้น ตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและหลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานด้านบัญชีแล้ว ทุกสิ้นเดือนหน่วยงานในสังกัดทุกแห่งต้องสามารถส่งข้อมูลที่ถูกต้องมาที่กระทรวงฯ โดยเร็ว เพื่อให้กระทรวงฯ บันทึกรายการและปิดบัญชีเพื่อจัดทำงบการเงินให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไปตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด มุ่งเน้นให้ตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลการเงินที่ถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ซึ่งปัจจุบัน สำนักบริหารการคลังตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารการเงินที่ผู้มีอำนาจลงนามอนุมัติแล้วและตรวจสอบการบันทึกรายการในระบบก่อนและหลังผู้มีอำนาจอนุมัติในระบบ GFMS ทุกรายการเป็นประจำทุกวัน ทั้งยังบันทึกรายการและปิดบัญชีเพื่อจัดทำงบการเงินประจำเดือนได้ทันภายในเวลาที่กำหนดทุกเดือน โดยถือปฏิบัติตามแนวทางด้านการเงินและบัญชีที่กรมบัญชีกลางกำหนดตลอดมา

ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดที่อยู่ต่างประเทศปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชีในแนวทางของเกณฑ์คงค้างเช่นเดียวกับหน่วยงานในประเทศไทย และเพื่อให้ได้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการงานของกระทรวงฯ ซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากส่วนราชการทั่วไป กรมบัญชีกลางจึงได้กำหนดคู่มือ “แนวปฏิบัติด้านการเงินและบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ” และ “แนวปฏิบัติทางบัญชีของส่วนราชการที่มีหน่วยงานในสังกัดในต่างประเทศตามระบบ GFMS ” และให้ถือปฏิบัติตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป

โดยกรมบัญชีกลางได้พัฒนาโปรแกรมระบบบัญชี (Software) สำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศเป็นการเฉพาะ ไม่เชื่อมโยงกับระบบงานอื่นและไม่ซับซ้อนมากเหมือนระบบ GFMS เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการใช้งาน และหากเกิดข้อผิดพลาดจากการบันทึกรายการจะไม่ส่ง

ผลกระทบต่อระบบ GFMIS ซึ่งเป็นระบบหลักของกระทรวงฯ และกรมบัญชีกลางที่ใช้ร่วมกับส่วนราชการอื่นทั่วประเทศ หน่วยงานในต่างประเทศจึงเริ่มใช้โปรแกรมระบบดังกล่าวตั้งแต่เดือนธันวาคม 2554 เป็นต้นมา

กระทรวงฯ กำหนดให้เจ้าหน้าที่คลังที่อยู่ในข่ายได้รับการพิจารณาให้เดินทางไปประจำการเพื่อปฏิบัติงานคลังในต่างประเทศจะต้องผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและผ่านการทดสอบเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของสำนักงานในต่างประเทศ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจด้านการเงินและบัญชี และมีทักษะในการจัดทำบัญชีงบเดือน

อย่างไรก็ดี การปรับเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้าง ลักษณะงานมีความซับซ้อนมากขึ้นและจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านบัญชีและด้านระบบคอมพิวเตอร์ ประกอบกับเจ้าหน้าที่คลังบางแห่งต้องรับผิดชอบภารกิจอื่นนอกจากงานคลังตามความจำเป็น และความไม่คุ้นเคยกับโปรแกรมระบบบัญชีแบบใหม่ ซึ่งมีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการบันทึกบัญชี ระบบโปรแกรมดังกล่าวจึงอาจจะไม่เหมาะสมกับลักษณะงานการเงินในต่างประเทศ ทำให้การบันทึกบัญชีและจัดทำงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศหลายแห่งประสบปัญหาเรื่องความไม่ถูกต้องครบถ้วน ไม่เป็นปัจจุบันและขาดความน่าเชื่อถือ ส่งผลให้หน่วยงานไม่ทราบสถานะการเงินที่แท้จริงและไม่สามารถนำข้อมูลทางการเงินมาใช้ประโยชน์ในการบริหารภารกิจได้เท่าที่ควร

โดยที่หน่วยงานในต่างประเทศเสมือนเป็นตัวแทนและเป็นภาพลักษณ์ของกระทรวงฯ ในต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องดำเนินภารกิจต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเชื่อถือได้ เช่นเดียวกันกับการบริหารงานด้านการเงินและบัญชี ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและควรวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหาเพื่อหาแนวทางการแก้ไข เพื่อให้การจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบันและเชื่อถือได้ให้มากที่สุด อันจะส่งผลให้งบการเงินภาพรวมของกระทรวงฯ ที่จัดทำโดยสำนักบริหารการคลังมีข้อมูลการเงินที่มั่นใจได้ว่าจะนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดได้อย่างมีนัยสำคัญ

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวทางการบันทึกบัญชีและจัดทำงบเดือนให้มีความเหมาะสม และสามารถปฏิบัติได้จริงกับหน่วยงานในต่างประเทศ เพื่อให้เจ้าหน้าที่คลังจัดทำบัญชีและงบเดือนได้ถูกต้องและเป็นปัจจุบันเพียงพอที่จะนำข้อมูลการเงินมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยรายงานนี้จะมุ่งเน้นศึกษาถึงสาเหตุของปัญหา ประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้อง พร้อมข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหา

1.2.2 เพื่อพิจารณาเสนอแนวทางการฝึกอบรม ประเมินผล ตรวจสอบ และกำกับดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่คลังที่ประจำการในต่างประเทศให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพเพียงพอ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการบริหารจัดการงานการเงินและบัญชีของกระทรวงฯ ต่อไป

1.2.3 เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริหารและผู้ใช้งบการเงินของกระทรวงฯ ว่า ข้อมูลการเงินทั้งของหน่วยงานในต่างประเทศและของกระทรวงฯ ในภาพรวมเป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมเพียงพอที่จะนำใช้ประโยชน์ในการบริหารภารกิจได้

ทั้งนี้ การศึกษาดังกล่าวข้างต้นอยู่ภายใต้ข้อสมมติฐาน ดังนี้

- เจ้าหน้าที่คลังของหน่วยงานในต่างประเทศขาดความรู้พื้นฐานด้านบัญชี
- โปรแกรมระบบบัญชีที่ใช้ไม่เอื้อต่องานการเงินของหน่วยงานในต่างประเทศ
- โปรแกรมระบบบัญชีที่ใช้มีความยุ่งยากซับซ้อนเกินไป
- การกำกับดูแลการจัดทำบัญชีและงบเดือนไม่เหมาะสมเพียงพอ

1.3 ขอบเขตการศึกษาและระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.1 รายงานการศึกษานี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาเชิงสำรวจข้อเท็จจริง โดยขอข้อมูลจากกลุ่มตรวจสอบภายใน ดังนี้

1) ข้อมูลหรือสถานะการจัดทำบัญชีและงบเดือนล่าสุดของหน่วยงานในต่างประเทศทั้ง 97 แห่ง เพื่อสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นอยู่ว่า ปัญหาการจัดทำบัญชีและงบเดือนยังคงมีอยู่จริงหรือไม่ มากน้อยเพียงใด

2) การจัดประเภทหรือขนาดของหน่วยงานในต่างประเทศทั้ง 97 แห่ง ตามปริมาณงานหรือความซับซ้อนของงาน เพื่อประกอบการพิจารณาว่า ปริมาณงานที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อปัญหาในการจัดทำบัญชีและงบเดือนหรือไม่ อย่างไร

1.3.2 รายงานการศึกษานี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาโดยสำรวจความคิดเห็นทางแบบสอบถามออนไลน์ของเจ้าหน้าที่คลัง จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการจัดทำบัญชีของสำนักงานในต่างประเทศแบบเกณฑ์คงค้าง โดยจำแนกประเภทได้ ดังนี้

- 1) ผู้ที่ประจำการอยู่
- 2) ผู้ที่เคยออกประจำการ
- 3) ผู้ที่ยังไม่เคยออกประจำการ

ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามอาจเป็นเจ้าหน้าที่คลังที่เคยใช้งานระบบบัญชีเกณฑ์เงินสดหรือเกณฑ์คงค้างเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเคยใช้ทั้งสองอย่างก็เป็นได้ โดยการศึกษาจะมุ่งเน้นในเรื่องของการประเมินผลที่เจ้าหน้าที่คลังได้รับจากการฝึกอบรมและการนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ว่ามีปัจจัยอื่นใดหรือไม่ที่ทำให้การฝึกอบรมไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรและ/หรือเจ้าหน้าที่คลังไม่สามารถใช้งานระบบบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในเรื่องความรู้ความสามารถของบุคลากร ผลจากการปรับเปลี่ยนระบบบัญชีจากเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้าง โปรแกรมระบบบัญชีตอบสนองการใช้งานได้หรือไม่ เพื่อสรุปประมวลผลและเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3.3 ผู้เขียนรายงานการศึกษานี้ได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานในต่างประเทศที่อาจมีหรือไม่มีปัญหาการจัดทำบัญชีและงบเดือน เพื่อรับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประสบการณ์การบริหารการเงินและบัญชีของหน่วยงานในต่างประเทศที่ผ่านมา

1.3.4 ผู้เขียนรายงานการศึกษานี้ได้ดำเนินการสัมภาษณ์บุคลากรของกลุ่มตรวจสอบภายใน จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ในฐานะผู้ดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรการจัดทำบัญชีของสำนักงานใน

ต่างประเทศ และผู้ตรวจสอบบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ เพื่อรับทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร และผลการตรวจสอบบัญชีที่ผ่านมา

1.3.5 ในส่วนของระเบียบวิธีการศึกษา รายงานการศึกษานี้จะศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านบัญชีที่กรมบัญชีกลางนำมาใช้กับทุกส่วนราชการภายในประเทศ ควบคู่กับการศึกษาเชิงสำรวจข้อเท็จจริงและความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพแวดล้อม ปัญหาอุปสรรค ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบ ที่ได้จากแบบสอบถามออนไลน์ และจากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าวข้างต้น โดยสรุปประมวลผล วิเคราะห์หาสาเหตุและนำมาใช้ประกอบการศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางต่าง ๆ เช่น การพัฒนาการฝึกอบรม พัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีให้ง่ายต่อการใช้งาน จัดให้มีระบบ e-Learning เพื่อสะดวกในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จัดให้มีหน่วยให้ความช่วยเหลือออนไลน์ เพื่อให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาได้ทันการ เป็นต้น

1.4 ประโยชน์ของการศึกษา

1.4.1 เสนอแนวทางที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบันทึกบัญชีและจัดทำงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ โดยคำนึงถึงปัจจัยหรือข้อจำกัดต่าง ๆ อย่างรอบด้าน อาทิ ความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่คลัง ภาระงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบนอกจากงานคลัง ความเหมาะสมและตอบสนองต่อการใช้งานของโปรแกรมระบบบัญชี เป็นต้น ซึ่งการจัดทำงบเดือนที่ถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบันจะส่งผลให้การเงินภาพรวมของกระทรวงฯ ที่จัดทำโดยสำนักบริหารการคลังมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับจากผู้ใช้งบการเงินหรือผู้ตรวจสอบบัญชีมากยิ่งขึ้นด้วย

1.4.2 นำไปสู่ข้อเสนอแนะแนวทางการพิจารณากำหนดมาตรการการกำกับดูแลและให้คำปรึกษา เพื่อให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานคลังในต่างประเทศมีความมั่นใจและสามารถแก้ไขปัญหาหรือปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ภายใต้การกำกับดูแลและการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมเพียงพอ

1.4.3 ผู้บริหารและบุคลากรของกระทรวงฯ ตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลทางการเงินที่ต้องมีความถูกต้องและเป็นปัจจุบัน รวมถึงมีความมั่นใจที่จะนำข้อมูลทางการเงินไปใช้ในการบริหารงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรมากยิ่งขึ้น

1.4.4 ผู้เขียนรายงานการศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานนี้อาจนำไปสู่การศึกษาต่อยอดเพื่อพิจารณากำหนดแนวทางหรือมาตรการใด ๆ ที่จะนำมาบังคับใช้กับหน่วยงานในต่างประเทศที่มีจำนวนมากถึง 97 แห่ง โดยควรที่จะมีการทดลองหรือทดสอบและประเมินผลสำเร็จของแนวทางหรือมาตรการนั้น ๆ ตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นอย่างรอบคอบ เพื่อให้ได้แนวทางหรือมาตรการที่ปฏิบัติได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับทุกหน่วยงานในต่างประเทศต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการเงินและบัญชี

รายงานการศึกษาระดับนี้มุ่งเน้นแนวทางการบริหารการเงินและบัญชีของหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงการต่างประเทศที่อยู่ในต่างประเทศ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับการบันทึกบัญชีและการจัดทำงบเดือน ซึ่งกล่าวได้ว่า การจัดทำงบเดือนหรืองบการเงินนั้นถือเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงินที่มีการบันทึกบัญชีไว้ โดยแสดงให้เห็นถึงฐานะและผลการดำเนินงานขององค์กร อีกทั้งยังสามารถนำข้อมูลในงบเดือนหรืองบการเงินมาทำการวิเคราะห์เพื่อวางแผนการดำเนินงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

เกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้เขียนจึงเห็นควรที่จะศึกษาโดยเทียบเคียงกับกรมบัญชีกลาง ซึ่งมีหน้าที่รวบรวมและจัดทำงบการเงินรวมของประเทศ จึงมุ่งหวังให้ทุกส่วนราชการให้ความสำคัญในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านบัญชีของหน่วยงานภายใต้สังกัดให้เป็นไปอย่างถูกต้องครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน เพื่อที่จะสามารถนำรายงานการเงินของส่วนราชการเผยแพร่สู่สาธารณะและใช้ประโยชน์จากข้อมูลดังกล่าวในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยกรมบัญชีกลางได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานด้านบัญชีของส่วนราชการ และให้ส่วนราชการรายงานผลการประเมินตามเกณฑ์ดังกล่าวในรอบ 6 เดือนของปีงบประมาณ เพื่อแสดงถึงควมมีคุณภาพของการจัดทำบัญชีและรายงานการเงินของแต่ละส่วนราชการ

ดังนั้น กระทรวงการต่างประเทศซึ่งมีหน่วยงานในสังกัดที่อยู่ภายในประเทศ 14 แห่ง และในต่างประเทศ 97 แห่ง โดยมีสำนักบริหารการคลังทำหน้าที่เป็นหน่วยเบิกจ่ายแบบรวมศูนย์ ทำหน้าที่บันทึกบัญชีและจัดทำรายงานการเงินภาพรวมของกระทรวงฯ รายเดือนและรายปี ก็ย่อมที่จะมุ่งหวังให้หน่วยงานในสังกัดทุกแห่งให้ความสำคัญในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านบัญชีและงบเดือน ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินภาพรวมให้เป็นไปอย่างถูกต้องครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน โดยผู้บริหารสามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลการเงินในการดำเนินภารกิจให้เกิดความคุ้มค่าและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วยเช่นกัน

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากยังมีได้มีเอกสารงานวิจัยหรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเงินและบัญชีของหน่วยงานในต่างประเทศ จึงมีเพียงเอกสารของกรมบัญชีกลางที่ใช้อ้างอิงเกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีภาครัฐ และเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานด้านบัญชีของส่วนราชการ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญในการกำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านบัญชีของหน่วยงานต่าง ๆ ให้ถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ทั้งยังสามารถใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเชิงนโยบายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของส่วนราชการต่อไป

2.3 สรุปกรอบแนวคิด

2.3.1 การจัดทำบัญชีและงบเดือนที่ถูกต้องครบถ้วน และเป็นปัจจุบันจะสะท้อนให้เห็นถึง ธรรมชาติ ความโปร่งใสในการบริหารจัดการการใช้จ่ายเงินของหน่วยงานนั้น ๆ และสิ่งสำคัญคือ ช่วยให้มีข้อมูลทางการเงินบัญชีที่ครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์และวางแผน เพื่อให้บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.2 การศึกษากรณีการบริหารการเงินและบัญชีของหน่วยงานในต่างประเทศ ซึ่งให้เห็นว่ามีปัจจัยหลายอย่างที่อาจส่งผลกระทบต่อและก่อให้เกิดปัญหาของการจัดทำบัญชีและงบเดือนที่ไม่ถูกต้องและไม่เป็นปัจจุบัน ทั้งในเรื่องของ (1) บุคลากรมีความรู้พื้นฐานด้านบัญชีไม่เพียงพอ (2) ภาระงานอื่นที่ทำให้บุคลากรไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับงานคลัง (3) โปรแกรมระบบบัญชีที่ใช้ไม่ตอบสนองการใช้งานในต่างประเทศ และ (4) ขาดการกำกับดูแลและให้คำปรึกษาที่เหมาะสมเพียงพอ

2.3.3 โดยที่ปัจจุบัน ผู้เขียนปฏิบัติงานอยู่ที่ส่วนบัญชี สำนักบริหารการคลัง มีหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงานด้านบัญชีและการจัดทำรายงานการเงินให้ถูกต้องและเป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีภาครัฐและเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานด้านบัญชีที่กรมบัญชีกลางกำหนด จึงเกิดคำถามที่ต้องการศึกษาว่า ทำอย่างไร เจ้าหน้าที่คลังจึงจะสามารถปฏิบัติภารกิจหลักด้านงานคลังได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้ข้อมูลการเงินและบัญชีของหน่วยงานในต่างประเทศมีความถูกต้อง เป็นปัจจุบันและเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้น จนมั่นใจได้ว่าสามารถนำข้อมูลทางการเงินมาใช้ในการบริหารงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้ ซึ่งจะทำให้งบการเงินภาพรวมของกระทรวงการต่างประเทศเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้มากยิ่งขึ้นด้วย อันจะเป็นผลดีต่อองค์กรในระยะยาวต่อไป

บทที่ 3 ผลการศึกษา

3.1 การสำรวจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะปัจจุบันของการจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ

โดยการขอข้อมูลปัจจุบันจากกลุ่มตรวจสอบภายใน ซึ่งกำกับดูแลการจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ ปรากฏผลดังนี้

3.1.1 ปัญหาการจัดทำบัญชีและจัดส่งงบเดือนล่าช้ายังคงมีอยู่จริง โดยที่จากหน่วยงานในต่างประเทศทั้งหมด 97 แห่ง มีหน่วยงานที่สามารถจัดส่งงบเดือนได้ทันภายในสองเดือนถัดไป ซึ่งจัดว่าไม่ล่าช้า จำนวน 40 แห่ง คิดเป็น 41% ในขณะที่มีหน่วยงานจัดส่งงบเดือนล่าช้าเป็นเวลาตั้งแต่ 1 ถึง 8 เดือน จำนวน 57 แห่ง คิดเป็น 59% (ภาคผนวก ก)

โดยอาจแสดงผลในรูปของแผนภูมิได้ ดังนี้

แผนภูมิ 1 สถานะการจัดส่งงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ ณ 16 มิถุนายน 2559

3.1.2 การจัดประเภทหรือขนาดของหน่วยงานในต่างประเทศทั้ง 97 แห่งตามปริมาณงานหรือความซับซ้อนของงานนั้น มิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ตรวจสอบงบเดือนของหน่วยงานต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่จะมีการสับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่คลังของหน่วยงานเท่านั้น ดังนั้น ประเภทหรือขนาดของหน่วยงานจึงมีความไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ผู้เขียน

จึงเห็นว่า ในขั้นนี้ ไม่ควรนำประเภทหรือขนาดที่แตกต่างกันของหน่วยงานมาเป็นปัจจัยในการพิจารณา ปัญหาในการทำบัญชีและงบเดือน

3.2 การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ

3.2.1 การจัดทำแบบสอบถามออนไลน์เรื่อง การจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ (ภาคผนวก ข) เพื่อสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่คลัง จำนวนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 50 ที่ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรการจัดทำบัญชีของสำนักงานในต่างประเทศแบบเกณฑ์คงค้าง โดยขอความร่วมมือให้ตอบแบบสอบถามได้ตั้งแต่วันที่ 16 – 22 กรกฎาคม 2559 ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าว ประกอบด้วย

1) ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางประชากร เพื่อเก็บข้อมูลคุณสมบัติและกำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้ตอบแบบสอบถาม

2) ส่วนที่ 2 ทศนคติและพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานคลังในประเด็นที่ผู้เขียนสนใจ เพื่อประกอบการพิจารณาว่า ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อการจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ โดยให้เลือกระดับความคิดเห็นที่ตรงกับผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ตามเกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วย
ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอ ๆ กัน
ระดับ 2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
ระดับ 1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ประเด็นที่สนใจ ประกอบด้วย

ประเด็นที่ 1 โปรแกรมระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานของระบบ การใช้งานและการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากระบบ ความเหมาะสมและประโยชน์ที่ได้จากการใช้งานระบบ

ประเด็นที่ 2 ลักษณะงานที่รับผิดชอบ เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับภาระงานต่าง ๆ ที่เจ้าหน้าที่คลังต้องรับผิดชอบ นอกจากงานคลัง

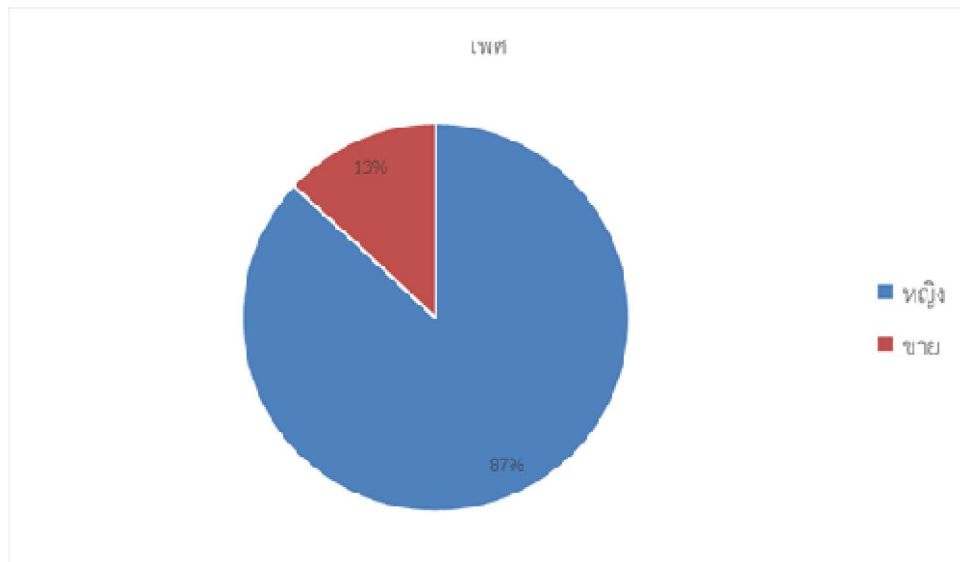
ประเด็นที่ 3 การกำกับดูแลงานคลังในต่างประเทศ เพื่อเก็บข้อมูลด้านความเหมาะสมเพียงพอของการกำกับดูแลการจัดทำบัญชีและงบเดือนของส่วนกลางและผู้บริหารของหน่วยงานในต่างประเทศ

ประเด็นที่ 4 หลักสูตรฝึกอบรมด้านการจัดทำบัญชีของหน่วยงานในต่างประเทศ เพื่อเก็บข้อมูลด้านความเหมาะสมเพียงพอของหลักสูตรฝึกอบรมที่ใช้อยู่

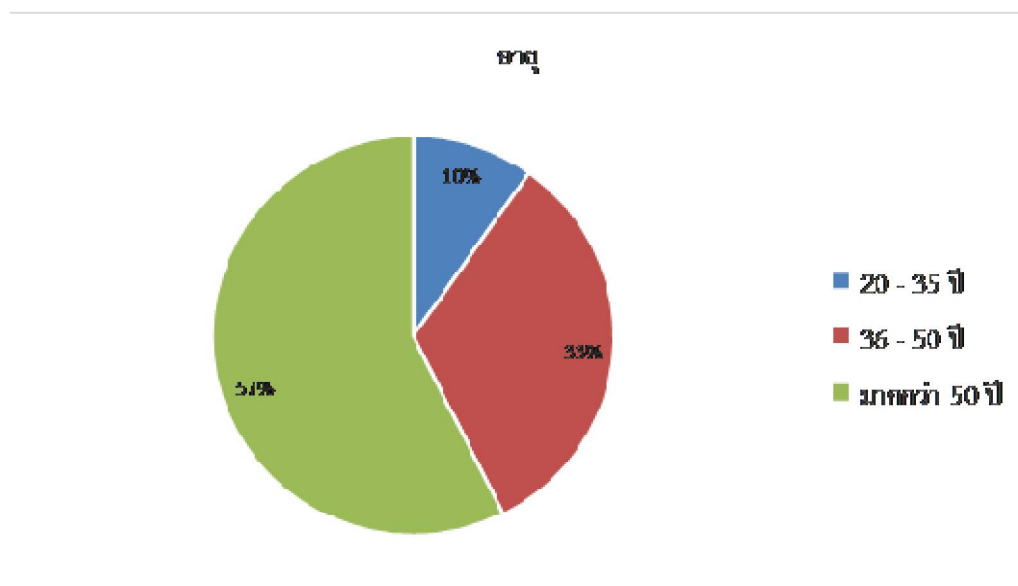
3) ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ความต้องการ และความคิดเห็นต่าง ๆ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ซึ่งปรากฏว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามออนไลน์ดังกล่าวทั้งสิ้น 61 ราย สรุปผลได้ดังนี้

3.2.1.1 ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางประชากร

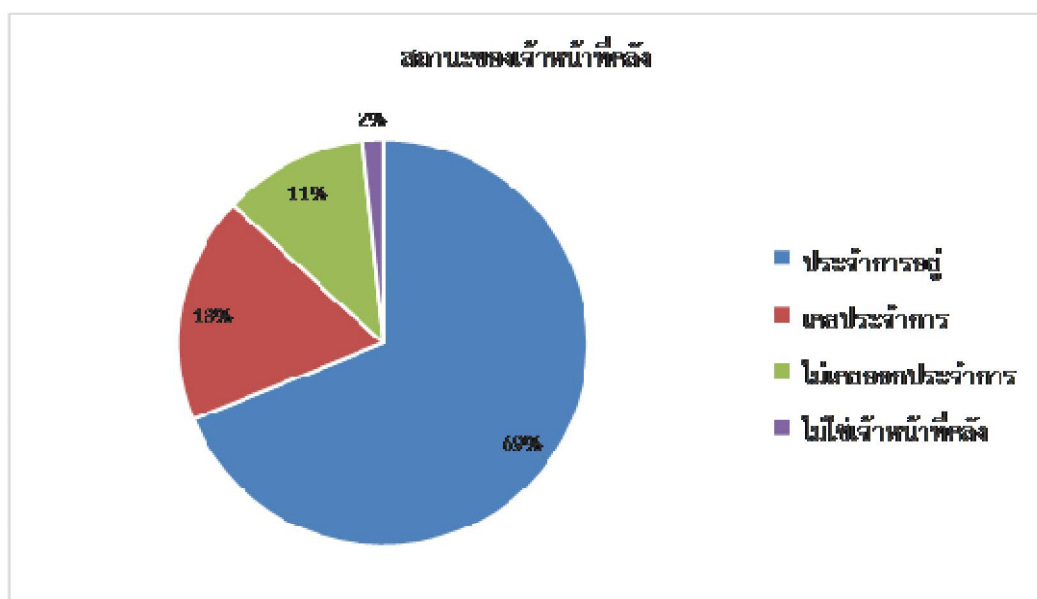
แผนภูมิ 2 ข้อมูลทางประชากร : เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

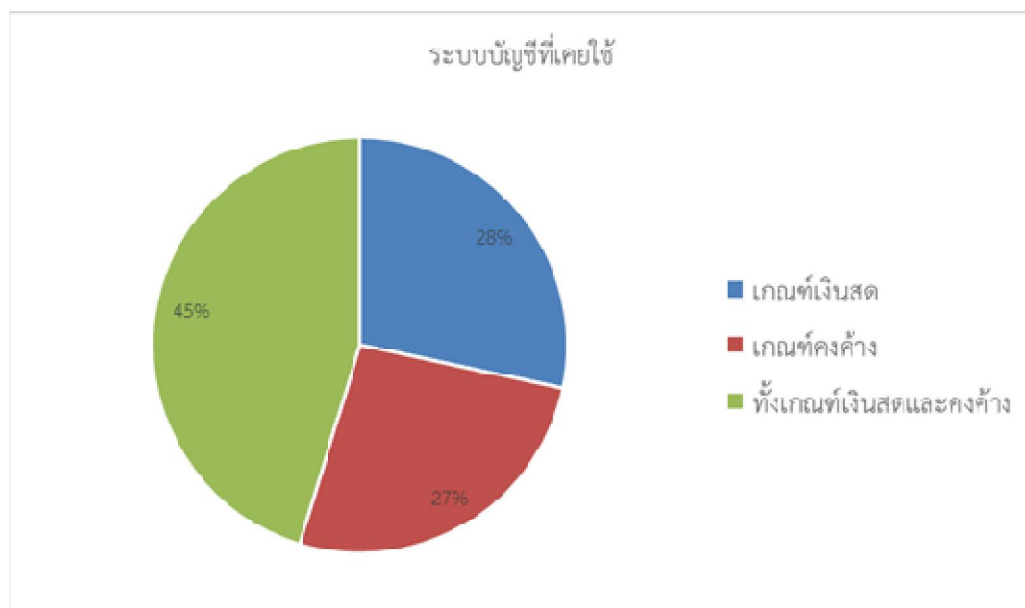
แผนภูมิ 3 ข้อมูลทางประชากร : อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

แผนภูมิ 4 ข้อมูลทางประชากร : คุณวุฒิด้านบัญชีของผู้ตอบแบบสอบถาม

แผนภูมิ 5 ข้อมูลทางประชากร : สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม

แผนภูมิ 6 ข้อมูลทางประชากร : ระบบบัญชีที่ผู้ตอบแบบสอบถามเคยใช้

3.2.1.2 ส่วนที่ 2 ทศนคติและพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานคลัง

1) ประเด็นที่ 1 โปรแกรมระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าเป็นโปรแกรมระบบที่ใช้งานง่าย สะดวก และคล่องตัว รายงานข้อมูลได้ครบถ้วนตามที่ต้องการ ช่วยให้การจัดทำงบเดือนถูกต้องและเป็นปัจจุบันมากยิ่งขึ้น ในขณะที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอ ๆ กันว่า ปัญหาจากการใช้งานโปรแกรมระบบได้รับคำแนะนำเพื่อแก้ไขอย่างรวดเร็ว และระบบเหมาะสมกับลักษณะงานของหน่วยงานในต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม มีผู้ตอบแบบสอบถาม 6 คน จากทั้งหมด 38 คนไม่เห็นด้วยว่า ระบบรายงานข้อมูลได้ตามความต้องการใช้งาน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า โปรแกรมระบบดังกล่าวเหมาะสมกับหน่วยงานที่มีปริมาณงานบัญชีและภาระงานอื่นค่อนข้างน้อยและไม่ซับซ้อนมากนัก ในขณะที่มีผู้ที่มิได้ตอบแบบสอบถามอีกจำนวนหนึ่งที่จัดส่งงบเดือนล่าช้าและน่าจะมีปัญหาการใช้งานระบบด้วย ซึ่งอาจมีสาเหตุจากขาดความรู้ความเข้าใจและ/หรือต้องรับภาระงานอื่นค่อนข้างมาก ดังนั้น ประเด็นนี้จึงต้องพิจารณาข้อมูลและความเห็นที่ได้จากผู้บริหารและกลุ่มตรวจสอบภายในประกอบกันด้วย

2) ประเด็นที่ 2 ลักษณะงานที่รับผิดชอบ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า บ่อยครั้งที่ต้องปฏิบัติงานคลังนอกเวลาราชการ เนื่องจากต้องปฏิบัติภารกิจอื่นภายในเวลาราชการ ดังนั้น ด้วยข้อจำกัดเรื่องเวลาและภาระงานที่ค่อนข้างมาก จึงประสบปัญหาในการบันทึกบัญชีและปิดบัญชี จึงเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าระบบเทคโนโลยีที่สะดวกและง่ายต่อการใช้งาน เป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับงานคลังในต่างประเทศ

3) ประเด็นที่ 3 การกำกับดูแลงานคลังในต่างประเทศ

ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า ผู้บริหารและส่วนกลางมีการกำกับดูแลการจัดทำบัญชีและงบเดือนอย่างเหมาะสมแล้ว ทั้งนี้ เป็นไปได้ว่า การกำกับดูแลที่เข้มงวดรัดกุมมากขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่คลังไม่มากนัก

4) ประเด็นที่ 4 หลักสูตรฝึกอบรมด้านการจัดทำบัญชีของหน่วยงานใน

ต่างประเทศ

ส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมทั้งเนื้อหา และระยะเวลา ช่วยให้ผู้รับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น นอกจากนี้ ยังเห็นด้วยอย่างยิ่งว่า ความรู้พื้นฐานด้านบัญชีเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ปฏิบัติงานคลังแบบเกณฑ์คงค้าง อีกทั้งผู้รับการอบรม ยังคาดหวังว่า จะนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติงานได้จริง และเห็นควรให้มีการติดตามประเมินผลผู้รับการอบรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

3.2.1.3 ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

- ควรพัฒนาโปรแกรมระบบบัญชีเกณฑ์คงค้างให้ใช้งานง่ายและสะดวกมากขึ้น เพื่อมิให้เป็นภาระเพิ่มมากขึ้นจากระบบเดิม (เกณฑ์เงินสด)
- โปรแกรมระบบควรจะเหมาะสมและตอบสนองการใช้งานของหน่วยงานในต่างประเทศ ซึ่งบางแห่งมีการึกิจมากและหลากหลายประเภท
- โปรแกรมระบบควรเรียกรายงาน ทะเบียนคุม และข้อมูลที่เป็นได้ครบถ้วนตามที่ต้องการ
- ผู้ใช้งานระบบหรือผู้ปฏิบัติงานต้องเอาใจใส่ มุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป
- ส่วนกลางควรมีทีมงานที่ให้คำปรึกษาแนะนำได้ทันที กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับระบบบัญชีหรือระเบียบต่าง ๆ
- เจ้าหน้าที่คลังควรแก้ไขรายการบันทึกบัญชีได้เอง ไม่ต้องรอให้ส่วนกลางแก้ไข เนื่องจากทำให้งานล่าช้า
- เจ้าหน้าที่คลังควรมีเวลาปฏิบัติงานคลังภายในเวลาราชการได้อย่างเต็มที่
- ควรแยกงานบัญชีบเดือนออกจากงานอื่น เพื่อลดความเสี่ยงจากการผิดพลาด เนื่องจากการรับผิดชอบภาระงานที่มากเกินไป
- ควรลดขั้นตอนการจัดส่งเอกสารการเงินที่จำเป็นให้ส่วนกลาง โดยให้โปรแกรมระบบบัญชีดำเนินการให้และส่งในรูปแบบไฟล์ไปทดแทน
- ควรพิจารณาเพิ่มอัตราเจ้าหน้าที่คลังหรือเจ้าหน้าที่ทั่วไปในหน่วยงานที่มีการึกิจมาก
- ควรเพิ่มระยะเวลาการฝึกอบรม
- ไม่ควรให้เจ้าหน้าที่คลังรับผิดชอบภารกิจอื่นมากเกินไป อาจทำให้ภารกิจงานคลังด้อยประสิทธิภาพ

– ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้อย่างต่อเนื่องแม้จะออกประจำการแล้ว เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถอย่างสม่ำเสมอ

3.2.2 การสัมภาษณ์ผู้บริหารหรืออดีตผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ จำนวน 6 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานด้านการเงินและบัญชีของหน่วยงานในต่างประเทศ พบว่า

ผู้บริหารของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ทั้ง 6 ท่านที่กรุณาให้ผู้เขียนทำการสัมภาษณ์นั้น มีประสบการณ์ในการกำกับดูแลการจัดทำบัญชีและงบเดือนทั้งที่เป็นเกณฑ์เงินสดและเกณฑ์คงค้าง โดยมีบางท่านที่เคยประสบปัญหาเรื่องเจ้าหน้าที่คลังจัดทำบัญชีและงบเดือนล่าช้าไม่เป็นปัจจุบัน ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง ดังนี้

- ปัญหาสุขภาพของเจ้าหน้าที่คลัง
- ภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น ทั้งงานคลังและงานอื่น ๆ ทำให้ไม่สามารถจัดการงานได้ดี
- ระบบบัญชีที่เปลี่ยนแปลงไป และเจ้าหน้าที่คลังไม่มีความรู้ด้านบัญชีที่เพียงพอ
- เจ้าหน้าที่คลังสอบผ่านการทดสอบตามหลักสูตรฝึกอบรม โดยที่ยังขาดความรู้

ความเข้าใจอย่างแท้จริง

– เจ้าหน้าที่คลังไม่มีความชำนาญในระบบบัญชีงานคลัง และไม่สามารถจัดระบบงานได้ ทำให้งานล่าช้าสะสม

กรณีที่เกิดปัญหาความล่าช้าของบัญชีและงบเดือน ผู้บริหารจะเร่งรัดติดตามและจัดประชุมร่วมกัน เพื่อหาทางแก้ไขปัญหา โดยผู้บริหารดังกล่าวข้างต้นเห็นว่า การที่จะบริหารงานจัดการงานคลังให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกัน ดังนี้

1) ด้านบุคลากร

- เจ้าหน้าที่คลังควรมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงานคลัง ซื่อสัตย์ และตั้งใจทำงาน
- เจ้าหน้าที่คลังควรมีสุขภาพที่ดี และพร้อมที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มที่
- เจ้าหน้าที่คลังต้องมีความรู้ความเข้าใจงานคลังอย่างแท้จริง ชยันและรอบคอบ

– หน่วยงานเอาใจใส่ ดูแล เร่งรัดติดตามการจัดทำบัญชีและงบเดือนอย่างสม่ำเสมอ

2) ด้านการบริหาร

ควรมีระบบการควบคุมภายในที่ดีและเหมาะสมเพียงพอ ทั้งในเรื่องของการรับเงิน การจ่ายเงิน การตรวจสอบเอกสารการเงิน การปฏิบัติตามกฎระเบียบและ คู่มือการบริหารงานในต่างประเทศ

สำหรับข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านงานคลังในต่างประเทศที่ผู้บริหารให้ความเห็นไว้ เพื่อกระทรวงฯ อาจนำไปพิจารณา ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และส่งผลดีต่อการบริหารงานในต่างประเทศ มีดังนี้

– กระทรวงฯ ควรทดสอบและคัดสรรเจ้าหน้าที่คลังอย่างเข้มงวดจริงจัง เพื่อให้มีคุณสมบัติเหมาะสมกับงานคลังในต่างประเทศ

- ควรเพิ่มความเข้มข้นของหลักสูตรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่คลัง โดยผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจะต้องสอบผ่านเท่านั้น
- ควรกำหนดมาตรการสำหรับเจ้าหน้าที่คลังที่เคยมีปัญหาด้านงานคลังในต่างประเทศ เพื่อมิให้เกิดปัญหาเช่นเดิมอีก
- เจ้าหน้าที่คลังต้องเข้าใจระบบบัญชีอย่างแท้จริง สามารถบันทึกบัญชีและจำแนกรายการได้ถูกต้อง
- ควรกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานของเจ้าหน้าที่คลังและให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- การพิจารณาเจ้าหน้าที่คลังให้ออกประจำการต้องเป็นไปอย่างเหมาะสม คำนึงถึงความรู้ ความสามารถ โดยเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาต้องชัดเจน รอบคอบและรัดกุม
- ควรปรับปรุงคู่มือและเว็บไซต์เกี่ยวกับกฎระเบียบให้ทันสมัย
- มีมาตรการในการให้คำแนะนำแก้ไขปัญหาวางอย่างใกล้ชิดและรวดเร็ว
- ระบบบัญชีที่ใช้ต้องง่าย และสะดวกต่อการใช้งาน
- ระบบบัญชีที่ใช้ควรแสดงรายงานตามความต้องการใช้งานได้ครบถ้วนและเข้าใจง่าย

3.2.3 การสัมภาษณ์บุคลากรของกลุ่มตรวจสอบภายใน จำนวน 8 ราย ในฐานะที่เป็นผู้ดำเนินการจัดฝึกอบรมหลักสูตรการจัดทำบัญชีของสำนักงานในต่างประเทศและเป็นผู้ตรวจสอบบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ เพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมและผลการตรวจสอบบัญชีที่ผ่านมา พบว่า

บุคลากรของกลุ่มตรวจสอบภายในส่วนใหญ่เห็นว่า การเปลี่ยนระบบบัญชีแบบเกณฑ์เงินสดเป็นเกณฑ์คงค้างไม่ใช่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการจัดทำบัญชีและงบเดือนล่าช้า แต่เห็นว่า น่าจะเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่คลังไม่ชำนาญการใช้ระบบโปรแกรมแบบเกณฑ์คงค้าง ซึ่งค่อนข้างมีความซับซ้อน โดยผู้ใช้งานจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานด้านบัญชีพอสมควร ประกอบกับมีภารกิจอื่นที่เจ้าหน้าที่คลังต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากงานคลัง ทำให้เวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานคลังอาจจะไม่เพียงพอ

เกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมด้านการจัดทำบัญชีของสำนักงานในต่างประเทศนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่า เนื้อหาและระยะเวลาการอบรมเหมาะสมเพียงพอแล้ว แต่ผู้รับการอบรมมีระดับพื้นฐานความรู้ความสามารถและความเอาใจใส่ที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม พบว่า ผู้ที่สอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไม่สามารถปฏิบัติงานจริงอย่างมีประสิทธิภาพได้ทุกคน

สำหรับข้อเสนอแนะที่บุคลากรของกลุ่มตรวจสอบภายในนำเสนอกระทรวงฯ เพื่อพิจารณา ได้แก่

- การพัฒนาระบบโปรแกรมบัญชีที่ใช้ให้สมบูรณ์และสะดวกต่อการใช้งานในต่างประเทศ
- เจ้าหน้าที่คลังจำเป็นต้องมีพื้นฐานความรู้ด้านบัญชี
- การฝึกอบรมควรแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงความรู้ด้านบัญชีและฝึกปฏิบัติกับช่วงความรู้เกี่ยวกับระบบโปรแกรมและฝึกปฏิบัติ

- การฝึกปฏิบัติงานจริงภายหลังการอบรมจะเป็นประโยชน์มาก หากเจ้าหน้าที่คลังทุกคนให้ความสนใจและตั้งใจฝึกปฏิบัติอย่างเต็มที่
- การมีทีมงานให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อแก้ไขปัญหางานคลังอย่างเป็นระบบเพื่อความชัดเจน ถูกต้องและรวดเร็วทันการ

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

ผู้เขียนเห็นว่า แนวปฏิบัติด้านการเงินและบัญชีที่กรมบัญชีกลางกำหนดให้หน่วยงานในสังกัดที่อยู่ในต่างประเทศใช้อยู่ในปัจจุบันนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความเหมาะสมแล้ว หากมีรายการใดที่ไม่สามารถปฏิบัติได้จริงในต่างประเทศ หน่วยงานควรขอหารือหรือขอทำความเข้าใจกับกรมบัญชีกลางเป็นกรณีพิเศษ อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เป็นเร่งด่วนและต้องทำการศึกษาวิเคราะห์เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขต่อไป คือ ทำอย่างไร เจ้าหน้าที่คลังที่ประจำการอยู่ในต่างประเทศจึงจะจัดทำบัญชีและงบเดือนโดยระบบโปรแกรมสำเร็จรูปได้ถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบันและมีความน่าเชื่อถือเพียงพอที่ต้นสังกัดและหน่วยงานจะนำข้อมูลการเงินมาใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากการที่ผู้เขียนได้ศึกษากรณีปัญหาการบันทึกบัญชีและจัดทำงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศไม่ถูกต้องครบถ้วนและไม่เป็นปัจจุบัน โดยวิธีการสำรวจข้อเท็จจริงและความคิดเห็นจากหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องภายใต้ข้อจำกัดของเวลานั้น พบว่า การบันทึกบัญชีและจัดทำงบเดือนส่งให้กระทรวงฯ ล่าช้าเป็นปัญหาที่มีมานานตั้งแต่ใช้ระบบเกณฑ์เงินสดและยังคงมีอยู่จริงเมื่อเปลี่ยนมาใช้ระบบเกณฑ์คงค้าง ดังนั้น จึงเห็นสมควรที่จะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน และเชื่อถือได้มากที่สุด เนื่องจากข้อมูลด้านการเงินและบัญชีที่ไม่เป็นปัจจุบัน ทำให้หน่วยงานไม่ทราบสถานะการเงินที่แท้จริงและจะส่งผลกระทบต่อกรนำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินงานให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งของหน่วยงานในต่างประเทศและของกระทรวงฯ ในภาพรวม นอกจากนี้ ผู้ตรวจสอบภายนอกยังไม่สามารถตรวจสอบและเปรียบเทียบงบการเงินของกระทรวงฯ กับของหน่วยงานในต่างประเทศในช่วงเวลาเดียวกันได้

ผู้เขียนพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาการบันทึกบัญชีและจัดทำงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศไม่ถูกต้องครบถ้วนและไม่เป็นปัจจุบัน อาจจำแนกได้ดังนี้

4.1.1 ด้านบุคลากร

1) การรับสมัครบุคลากรในตำแหน่ง เจ้าพนักงานธุรการ ระดับปฏิบัติงาน ที่มีวุฒิการศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงหรือเทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้ทุกสาขาที่ ก.พ รับรอง เพื่อปฏิบัติงานธุรการ สารบรรณ และงานคลัง ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เป็นเหตุให้เจ้าพนักงานธุรการบางรายที่ไม่มีคุณวุฒิด้านบัญชีแต่ต้องปฏิบัติงานในลักษณะเจ้าหน้าที่คลังไม่เข้าใจเกี่ยวกับระบบบัญชีเกณฑ์คงค้างและไม่สามารถวิเคราะห์รายการเพื่อบันทึกบัญชีได้ บางรายขาดทักษะในการแก้ไขปัญหาด้านงานการเงินและบัญชี

2) หน่วยงานในต่างประเทศมีอัตรากำลังบุคลากรน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับกรมหรือสำนักที่อยู่ในประเทศไทย และมีเจ้าหน้าที่คลังเพียงคนเดียวปฏิบัติงานด้านสนับสนุนทุกประเภท เจ้าหน้าที่คลังจึงต้องรับผิดชอบภาระงานอื่นด้วย ทำให้ไม่มีเวลาปฏิบัติงานคลังอย่างเต็มที่เท่าที่ควร ประกอบกับหน่วยงานในต่างประเทศบางแห่งมีโครงการและภารกิจค่อนข้างมาก หากเจ้าหน้าที่คลังไม่สามารถบริหารจัดการงานได้ดีจะส่งผลกระทบต่องานคลัง

3) ผู้เข้ารับการอบรมและสอบผ่านบางรายไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเกิดจากความไม่เข้าใจในเนื้อหาอย่างแท้จริง และ/หรือการไม่สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ได้ จึงจำเป็นต้องทบทวนกระบวนการสรรหา รวมทั้งหลักสูตรการฝึกอบรม เพื่อให้ได้เจ้าหน้าที่คลังที่มีความรู้ความสามารถและปฏิบัติงานได้จริงมากยิ่งขึ้น

4.1.2 ด้านโปรแกรมระบบบัญชี

1) โปรแกรมระบบบัญชีจัดทำขึ้นโดยกรมบัญชีกลาง เพื่อให้กระทรวงฯ ใช้งานในโอกาสแรก ซึ่งกรมบัญชีกลางอาจไม่ทราบถึงโครงสร้าง อัตรากำลังและลักษณะงานของหน่วยงานในต่างประเทศอย่างเพียงพอ ระบบที่ได้จึงไม่ตอบสนองการใช้งานอย่างเต็มรูปแบบ ไม่สามารถบันทึกและจัดทำรายงานหรือข้อมูลที่เป็นได้ครบถ้วน เป็นการเพิ่มภาระให้กับเจ้าหน้าที่คลังที่ต้องจัดทำข้อมูลเพิ่มเติมภายนอกระบบ ดังนั้น กระทรวงฯ จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการใช้ข้อมูลในต่างประเทศต่อไป

2) การใช้งานระบบค่อนข้างยุ่งยากซับซ้อน ต้องใช้ความรู้ทั้งด้านบัญชีและคอมพิวเตอร์ หากเจ้าหน้าที่คลังมีภารกิจอื่นมากและมีเวลาปฏิบัติงานคล้งน้อย อาจทำให้วิเคราะห์และบันทึกรายการผิดพลาด ซึ่งการแก้ไขข้อมูลบางรายการต้องให้ส่วนกลางดำเนินการ ทำให้เกิดความล่าช้า จึงควรพัฒนาให้เป็นระบบโปรแกรมที่ง่ายและสะดวกต่อการใช้งานมากขึ้น เพื่อให้บุคลากรที่มีอยู่อย่างจำกัดสามารถใช้ระบบเทคโนโลยีเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานในต่างประเทศได้อย่างเต็มที่

3) การให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับปัญหาการใช้งานระบบที่มีมากมายและหลากหลาย เนื่องจากความรู้ความสามารถของเจ้าหน้าที่คลังที่ไม่เท่ากัน เวลาภายในประเทศที่แตกต่างกัน และระบบเทคโนโลยีที่ไม่เหมือนกันของแต่ละประเทศ อาจทำให้การให้คำปรึกษากับหน่วยงานบางแห่งไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

4.1.3 ด้านการกำกับดูแล

1) ส่วนกลางยังไม่มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาการจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความล่าช้า การตรวจสอบความถูกต้อง และการรายงานผล การติดตามประเมินผล ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงที่ควรนำมาศึกษาและวิเคราะห์เพื่อพิจารณากำหนดแนวทางการกำกับดูแลที่เหมาะสมเพียงพอ

2) ผู้บริหารของหน่วยงานในต่างประเทศมีการสับเปลี่ยนโยกย้ายเช่นกัน จึงจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของข้อมูลการเงินที่พึงได้รับจากเจ้าหน้าที่คลังว่า ข้อมูลควรจะถูกต้องครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน สามารถนำมาใช้ในการวางแผนบริหารงานและงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ทุกหน่วยงานจึงควรมีมาตรการกำกับดูแลที่เหมาะสมและสม่ำเสมอ

กล่าวได้ว่า ปัญหาดังกล่าวข้างต้นควรได้รับการพิจารณาแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรมในระยะยาว ทั้งในเรื่องคุณสมบัติของบุคลากรที่จะปฏิบัติงานคลัง ระบบโปรแกรมบัญชีที่จะนำมาใช้ และการกำกับดูแลที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเปิดกว้างในการรับฟังข้อคิดเห็นอย่างรอบด้าน เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการอย่างแท้จริง

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ด้านบุคลากร

1) เจ้าหน้าที่คลังรุ่นใหม่ควรมีคุณสมบัติด้านบัญชีการเงินหรือสาขาที่ใกล้เคียงเป็นอย่างน้อย เพื่อให้มีความเข้าใจในระบบบัญชีแบบเกณฑ์คงค้าง สามารถจำแนกรายการ บันทึกบัญชี และปรับปรุงบัญชีได้ถูกต้องครบถ้วน

2) การฝึกอบรมควรมีการฝึกปฏิบัติจริงระหว่างการฝึกอบรมและการทดสอบอย่างเข้มงวด เพื่อให้ได้เจ้าหน้าที่คลังที่มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ขยันหมั่นเพียร และมีความรู้ความเข้าใจด้านบัญชีอย่างแท้จริง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การฝึกอบรมควรมีการประเมินผลผู้รับการอบรมก่อนและหลังการอบรม เพื่อนำผลที่ได้มาพิจารณาร่วมกับผลการทดสอบ ใช้ประกอบการพิจารณาสรรหาเจ้าหน้าที่คลังที่มีความพร้อมและเหมาะสม ทั้งยังใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรได้ต่อไปด้วย

4) เจ้าหน้าที่คลังควรได้รับการพัฒนาด้านงานคลังอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการทำงาน อาจจัดทำในรูปแบบของ e-Learning ที่สะดวกและง่ายต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการประเมินผลผู้รับการอบรมจะทำให้เจ้าหน้าที่คลังใส่ใจและมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองมากขึ้น

5) เจ้าหน้าที่คลังต้องมุ่งมั่นและสนใจที่จะพัฒนาตนเองให้เท่าทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างสม่ำเสมอ ระบบเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่นำมาใช้จึงจะเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงและไม่สร้างภาระให้กับเจ้าหน้าที่คลัง

4.2.2 ด้านโปรแกรมระบบบัญชี

1) ควรพัฒนาระบบให้ตอบสนองความต้องการใช้งานอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อให้เจ้าหน้าที่คลังสามารถบันทึกรายการได้ครอบคลุมทุกประเภทของเงินและค่าใช้จ่าย ระบบสามารถประมวลผลและจัดทำข้อมูล ทะเบียนคุมและรายงานต่าง ๆ ได้ครบถ้วนตามความต้องการใช้ข้อมูลของหน่วยงานในต่างประเทศ และผู้บริหารสามารถเข้าใจรายงานข้อมูลด้านการเงินได้โดยง่าย

2) ควรพัฒนาระบบให้ง่ายและสะดวกต่อการใช้งานในต่างประเทศ มีความคล่องตัวปรับใช้กับระบบเทคโนโลยีของต่างประเทศได้ง่าย ไม่เพิ่มภาระแต่ช่วยลดภาระและประหยัดเวลาการทำงานของเจ้าหน้าที่คลัง ซึ่งต้องรับผิดชอบภารกิจอื่นด้วย

3) ควรจัดทีมงานให้คำปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาคลังและการใช้งานระบบทางสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเป็นศูนย์กลางให้คำแนะนำที่ถูกต้องรวดเร็วและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งทีมงานจะได้รับทราบทุกปัญหาและสามารถประมวลผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนาต่อไปด้วย

ทั้งนี้ ควรทดลองใช้โปรแกรมระบบบัญชีที่พัฒนาแล้วกับหน่วยงานนำร่องที่มีบริบทแตกต่างกันก่อน และติดตามประเมินผลเพื่อสรุปรายงานผลว่า โปรแกรมดังกล่าวมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ หากไม่เพียงพอ ควรจะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร ก่อนที่จะให้มีการนำไปใช้อย่างแพร่หลายทุกหน่วยงาน เนื่องจากการปรับเปลี่ยนหรือปรับปรุงระบบภายหลังการนำไปใช้จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานในต่างประเทศค่อนข้างมาก

4.2.3 ด้านการกำกับดูแล

1) ส่วนกลางควรกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการกำกับดูแลการจัดทำบัญชีและงบเดือนที่ชัดเจน โดยรายงานผลให้กระทรวงฯ ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับความล่าช้าและความไม่ถูกต้องครบถ้วนได้อย่างทันการ ทั้งยังถือเป็นการติดตามประเมินผลผู้รับการอบรมหลังจากที่ออกประจำการแล้วอีกทางหนึ่งด้วย

2) ผู้บริหารของหน่วยงานในต่างประเทศควรกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการกำกับดูแลการจัดทำบัญชีและงบเดือนที่ชัดเจน ทั้งในเรื่องของการมอบหมายงานที่เหมาะสม การกำหนดตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงาน การประชุมหารือร่วมกันเพื่อติดตามผลหรือรับทราบกรณีที่มีปัญหาและร่วมช่วยเหลือหาทางแก้ไข มิให้เกิดเป็นปัญหาสะสม

3) กรณีหน่วยงานต่างประเทศบางแห่งมีภารกิจเพิ่มขึ้นจากเดิมมาก ทำให้ภาระงานคลังและงานอื่นของเจ้าหน้าที่คลังเพิ่มขึ้นด้วย จนส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพด้านงานคลัง ส่วนกลางอาจพิจารณากำหนดแนวทางในการพิจารณาจัดสรรบุคลากรที่เหมาะสมและมีความพร้อมเป็นพิเศษสำหรับหน่วยงานนั้น ๆ ตามความจำเป็น หรือสนับสนุนการนำระบบเทคโนโลยีมาช่วยในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น

4) ในระยะยาว ภายหลังจากที่ได้บุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีการนำโปรแกรมระบบบัญชีใหม่ที่พัฒนาจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ไปใช้ทั่วทุกหน่วยงานในต่างประเทศแล้ว กระทรวงฯ โดยสำนักบริหารบุคคลอาจกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานของบุคลากร โดยการประเมินผลงานด้านการบันทึกบัญชีและจัดทำงบเดือนของเจ้าหน้าที่คลังในต่างประเทศ เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานต่อไป

บรรณานุกรม

คู่มือ

- กรมบัญชีกลาง. แนวทางการปรับเปลี่ยนระบบบัญชีส่วนราชการจากเกณฑ์เงินสดเข้าสู่เกณฑ์คงค้าง. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานด้านการบัญชีภาครัฐ กลุ่มระบบบัญชีภาครัฐ, 2545.
- _____. แนวปฏิบัติทางบัญชีตามเกณฑ์คงค้างสำหรับหน่วยงานภาครัฐ. กรุงเทพมหานคร: สำนักมาตรฐานด้านการบัญชีภาครัฐ กลุ่มมาตรฐานและนโยบายการบัญชีภาครัฐ, 2546.

เอกสารราชการ

- กรมบัญชีกลาง. การปรับเปลี่ยนระบบบัญชีส่วนราชการ. หนังสือราชการ ด่วน ที่ กค 0410.3/ว340 (19 พฤศจิกายน 2545).
- _____. เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานด้านบัญชีของส่วนราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. หนังสือราชการ ด่วนที่สุด ที่ กค 0423.3/ว22 (14 มกราคม 2559).
- _____. แนวทางปฏิบัติด้านการเงินและบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐในต่างประเทศ. หนังสือราชการ ที่ กค 0410.3/23406 (18 กันยายน 2550).
- _____. แนวปฏิบัติทางบัญชีของส่วนราชการที่มีหน่วยงานในสังกัดในต่างประเทศตามระบบ GFMS. หนังสือราชการ ด่วนที่สุด ที่ กค 0410.3/28305 (31 ตุลาคม 2550).
- _____. แนวปฏิบัติทางบัญชีตามเกณฑ์คงค้างสำหรับหน่วยงานภาครัฐ. หนังสือราชการ ด่วนมาก ที่ กค 0410.2/ว301 (29 กันยายน 2546).

สัมภาษณ์

- จุมพล มนัสช่วง. เอกอัครราชทูต ณ กรุงเอเธนส์ กระทรวงการต่างประเทศ. สัมภาษณ์. 14 มิถุนายน 2559.
- เจษฎา ขวาลภาคย์. เอกอัครราชทูต ณ กรุงบัวโนสไอเรส กระทรวงการต่างประเทศ. สัมภาษณ์. 16 มิถุนายน 2559.
- ฐานิศร์ ณ สงขลา. กงสุลใหญ่ ณ เมืองเจดดาห์ กระทรวงการต่างประเทศ. สัมภาษณ์. 14 มิถุนายน 2559.
- นพพร อัจฉริยวนิช. เอกอัครราชทูต ณ กรุงโคลัมโบ กระทรวงการต่างประเทศ. สัมภาษณ์. 16 มิถุนายน 2559.
- รัชนนท์ ธนานันท์. เอกอัครราชทูต ณ กรุงเฮลซิงกิ กระทรวงการต่างประเทศ. สัมภาษณ์. 20 มิถุนายน 2559.
- รัศมี จิตต์ธรรม. เอกอัครราชทูต ณ กรุงเตหะราน กระทรวงการต่างประเทศ. สัมภาษณ์. 15 มิถุนายน 2559.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
 ตารางแสดงสถานะการจัดส่งบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ
 ณ วันที่ 16 มิถุนายน 2559

ความล่าช้า	จำนวน (แห่ง)	หน่วยงาน
ไม่ล่าช้า* (จัดส่งเดือนเมษายนและ พฤษภาคม 2559แล้ว)	40	1. สกญ. ณ นครนิวยอร์ก 2. สอท. ณ กรุงลิมา 3. สกญ. ณ นครแวนคูเวอร์ 4. สกญ. ณ นครแฟรงก์เฟิร์ต 5. สอท. ณ กรุงลิสบอน 6. สกญ. ณ นครเซี่ยเหมิน 7. สกญ. ณ นครหนานหนิง 8. สกญ. ณ เมืองฮ่องกง 9. สนง. เศรษฐกิจและการค้าไทเป 10. สกญ. ณ นครซิดนีย์ 11. สอท. ณ กรุงเวลลิงตัน 12. สอท. ณ กรุงไนโรบี 13. สอท. ณ กรุงดาการ์ 14. สอท. ณ กรุงพริทอเรีย 15. สอท. ณ กรุงอาบูจา 16. สอท. ณ กรุงปารีส 17. สอท. ณ กรุงบูดาเปสต์ 18. สกญ. ณ เมืองซิงต่าว 19. สอท. ณ กรุงเตหะราน 20. สอท. ณ กรุงคูเวต 21. สกญ. ณ เมืองโกตาบารู 22. คผถ. อาเซียน ณ กรุงจาการ์ตา 23. สกญ. ณ นครกว่างโจว 24. สอท. ณ กรุงเอเธนส์ 25. สอท. ณ กรุงเม็กซิโก 26. สกญ. ณ นครคุนหมิง 27. สกญ. ณ เมืองการาจี 28. สอท. ณ กรุงกาฐมาณฑุ 29. สอท. ณ กรุงเวียงจันทน์ 30. สกญ. ณ แขวงสะหวันนะเขต 31. สอท. ณ กรุงฮานอย 32. สกญ. ณ นครโฮจิมินห์ 33. สอท. ณ กรุงโซล

ความล่าช้า	จำนวน (แห่ง)	หน่วยงาน
		34. สอท. ณ บันดาร์เสรีเบกาวัน 35. สอท. ณ กรุงบูคาเรสต์ 36. สอท. ณ กรุงมาดริด 37. สอท. ณ กรุงสตอกโฮล์ม 38. สอท. ณ กรุงอาบูดาบี 39. สกญ. ณ เมืองคูไบ 40. สอท. ณ กรุงอิสลามาบัต
1 - 2 เดือน	42	1. สอท. ณ กรุงวอชิงตัน 2. สกญ. ณ นครลอสแอนเจลิส 3. สกญ. ณ นครชิคาโก 4. สอท. ณ กรุงเบิร์น 5. คผถ. ณ นครเจนีวา 6. สอท. ณ กรุงโรม 7. สอท. ณ กรุงออสโล 8. สอท. ณ กรุงอัสตานา 9. สอท. ณ กรุงบรัสเซลส์ 10. สอท. ณ กรุงวอร์ซอ 11. สอท. ณ กรุงเฮลซิงกิ 12. สอท. ณ กรุงปักกิ่ง 13. สกญ. ณ นครซีอาน 14. สอท. ณ สิงคโปร์ 15. สอท. ณ กรุงพนมเปญ 16. สอท. ณ กรุงแคนเบอร์รา 17. สอท. ณ กรุงไคโร 18. สอท. ณ กรุงตริโปลี 19. สอท. ณ กรุงมอสโก 20. สอท. ณ กรุงเวียนนา 21. สอท. ณ กรุงอัมมาน 22. สกญ. ณ เมืองเจดดาห์ 23. สอท. ณ กรุงมัสกัต 24. สอท. ณ กรุงเทลอาวีฟ 25. สอท. ณ กรุงมานามา 26. สอท. ณ กรุงโตฮา 27. สอท. ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ 28. สอท. ณ กรุงอังการา 29. สอท. ณ กรุงซันตืออาโก 30. สอท. ณ กรุงมะนิลา

ความล่าช้า	จำนวน (แห่ง)	หน่วยงาน
		31. สอท. ณ กรุงโตเกียว 32. สกญ. ณ นครโอซากา 33. สอท. ณ กรุงบัวโนสไอเรส 34. สอท. ณ กรุงบราซิเลีย 35. สอท. ณ กรุงนิวเดลี 36. สกญ. ณ เมืองกัลกัตตา 37. สกญ. ณ เมืองมุมไบ 38. สกญ. ณ เมืองเจนไน 39. สอท. ณ กรุงธากา 40. สอท. ณ กรุงโคลัมโบ 41. สอท. ณ กรุงดิลี 42. สอท. ณ กรุงโคเปนเฮเกน
3 - 4 เดือน	10	1. คผถ. ณ นครนิวยอร์ก 2. หน่วยเผยแพร่ฯ ณ นครนิวยอร์ก 3. สอท. ณ กรุงลอนดอน 4. สกญ. ณ นครเจนีวา 5. สกญ. ณ กรุงอันทานานาริโว 6. สอท. ณ กรุงราบัต 7. สอท. ณ กรุงริยาด 8. สกญ. ณ เมืองปิ่นัง 9. สอท. ณ กรุงย่างกุ้ง 10. สอท. ณ กรุงปราก
5 - 6 เดือน	1	1. สอท. ณ กรุงเบอร์ลิน
7 - 8 เดือน	4	1. สอท. ณ กรุงออตตาวา 2. สอท. ณ กรุงเฮก 3. สกญ. ณ นครเซี่ยงไฮ้ 4. สอท. ณ กรุงจาการ์ตา

หมายเหตุ: *จัดส่งงบเดือนได้ทันภายในสองเดือนถัดไป

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

เรื่อง การจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ

แบบสอบถามชุดนี้จัดทำโดย นางอมรพรรณ นิลวงษ์ ผู้เข้ารับอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 8 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ ภายใต้สังกัดกระทรวงการต่างประเทศ โดยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาและจัดเก็บเป็นความลับ เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ อันจะเป็นประโยชน์กับกระทรวงการต่างประเทศในอนาคต

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางประชากร

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย X ลงในช่องว่างที่ท่านต้องการเลือก และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ

1. เพศ
 - ชาย
 - หญิง
2. อายุ
 - 20 -35 ปี
 - 36 - 50 ปี
 - มากกว่า 50 ปี
3. วุฒิการศึกษาด้านบัญชี
 - มี
 - ไม่มี
4. ท่านเป็นเจ้าของหน้าที่คลังที่ผ่านการฝึกอบรมด้านการจัดทำบัญชีของหน่วยงานในต่างประเทศ มีสถานะ...
 - ประจำการอยู่
 - เคยประจำการ
 - ไม่เคยออกประจำการ (ข้ามไปตอบข้อ 19.)
 - ไม่ใช่เจ้าหน้าที่คลัง
5. ท่านเคยใช้ระบบบัญชีใดบ้างในการจัดทำบัญชีและงบเดือนของหน่วยงานในต่างประเทศ
 - เกณฑ์เงินสด (ข้ามไปตอบข้อ 11.)
 - เกณฑ์คงค้าง
 - ทั้งเกณฑ์เงินสดและคงค้าง

ส่วนที่ 2 ทักษะและพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานคลังในหน่วยงานต่างประเทศ

คำชี้แจง กรุณาตอบแบบสอบถามโดยทำเครื่องหมาย X ในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด เพียงข้อเดียว

เกณฑ์การประเมิน	ระดับ 5	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
	ระดับ 4	หมายถึง	เห็นด้วย
	ระดับ 3	หมายถึง	เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยพอ ๆ กัน
	ระดับ 2	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
	ระดับ 1	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ประเด็นที่สนใจ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
โปรแกรมระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง 6. เป็นโปรแกรมระบบที่ใช้งานได้ง่าย สะดวก และคล่องตัว 7. เป็นโปรแกรมระบบที่รายงานข้อมูลการเงินได้ครบถ้วนตามความต้องการใช้งาน 8. ปัญหาจากการใช้งานโปรแกรมระบบได้รับคำแนะนำเพื่อแก้ไขได้สะดวกรวดเร็ว 9. ระบบบัญชีเกณฑ์คงค้างเหมาะสมกับลักษณะงานของหน่วยงานในต่างประเทศ 10. ระบบบัญชีเกณฑ์คงค้างช่วยให้การจัดทำงบเดือนถูกต้องและเป็นปัจจุบันมาก ยิ่งขึ้น					
ลักษณะงานที่รับผิดชอบ 11. ท่านสามารถปฏิบัติงานคลังที่เป็นภารกิจหลักได้อย่างเต็มที่ภายในเวลาราชการ 12. ท่านจำเป็นต้องปฏิบัติงานอื่นนอกจากงานคลังภายในเวลาราชการมากกว่า ร้อยละ 50 อาทิ งานรับเสด็จ งานประชุม งานจัดซื้อจัดจ้าง ฯลฯ 13. ข้อจำกัดเรื่องเวลาและภาระงานที่ค่อนข้างมาก ทำให้ท่านประสบปัญหาในการบันทึกบัญชีและปิดบัญชีให้เป็นปัจจุบัน 14. บ่อยครั้งที่ท่านต้องปฏิบัติงานคลังนอกเวลาราชการ เพื่อให้งานแล้วเสร็จทัน 15. ท่านคิดว่า ระบบเทคโนโลยีที่สะดวกและง่ายต่อการใช้งานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับงานคลังในต่างประเทศมากที่สุด					
การกำกับดูแลงานคลังในต่างประเทศ 16. ผู้บริหารของหน่วยงานกำกับดูแลการจัดทำบัญชีและงบเดือนอย่างเคร่งครัด					

ประเด็นที่สนใจ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
17. ผู้บริหารของหน่วยงานใช้ข้อมูลจากบัญชีและงบเดือนในการบริหารงานเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ					
18. ส่วนกลางมีมาตรการกำกับดูแลให้การจัดทำบัญชีและงบเดือนเป็นปัจจุบันอย่างชัดเจน					
หลักสูตรฝึกอบรมด้านการจัดทำบัญชีของหน่วยงานในต่างประเทศ					
19. หลักสูตรการฝึกอบรมมีความเหมาะสมทั้งเนื้อหาและระยะเวลา					
20. เน้นความสำคัญของการจัดทำบัญชีและงบเดือนที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน					
21. ความรู้พื้นฐานด้านบัญชี เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ปฏิบัติงานคลังแบบเกณฑ์คงค้าง					
22. ผู้รับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจด้านการจัดทำบัญชีและงบเดือนมากขึ้น					
23. ผู้รับการอบรมคาดหวังว่าจะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ปฏิบัติงานได้จริง					
24. มีการติดตามประเมินผลผู้รับการอบรมเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ (เช่น ด้านระบบบัญชี ภาระงานในหน้าที่ การฝึกอบรม การขอคำปรึกษาเพื่อแก้ไขปัญหา ฯลฯ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่สละเวลาตอบแบบสอบถาม

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางอมรพรรณ นิลวงษ์
ประวัติการศึกษา	- บัณฑิต สาขาสอบบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2531	นักบัญชี 3 กองตรวจบัญชีโครงการ กรมวิเทศสหการ
พ.ศ. 2533	นักบัญชี 4 กองตรวจบัญชีโครงการ กรมวิเทศสหการ
พ.ศ. 2535	นักบัญชี 5 กองตรวจบัญชีโครงการ กรมวิเทศสหการ
พ.ศ. 2539	นักบัญชี 6 กองตรวจบัญชีโครงการ กรมวิเทศสหการ
พ.ศ. 2543	นักบัญชี 6ว กองการเงินและตรวจสอบบัญชีโครงการ
พ.ศ. 2547	นักบัญชี 7ว กลุ่มงานตรวจสอบภายในระดับกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ
พ.ศ. 2552	นักบัญชี 7ว สำนักบริหารการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ
พ.ศ. 2554 – ปัจจุบัน	นักบัญชีชำนาญการพิเศษ สำนักบริหารการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ
ตำแหน่งปัจจุบัน	นักบัญชีชำนาญการพิเศษ (ผู้อำนวยการส่วนบัญชี) สำนักบริหารการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ